

010922-1

Filosofovat je možné jen za předpokladu, že se necháme fascinovat myšlenkou či spíše myšlenkami, které ovšem nemůžeme chápat jako „předměty“, nýbrž jako cesty, po nichž se vydáváme, chtějíce vědět, kam nás dovedou. Je to ovšem velmi zvláštní fascinace, pronikavě odlišná od pouhého propadnutí iluzi nebo posedlosti. Tak jako vášniví cestovatelé touží po stále nových krajích a neznámých končinách, filosofova mysl neúnavně sleduje každou stopu, která slibuje dovést k novému, pravdivějšímu pohledu, k novým, pravdivějším myšlenkám. Jestliže tuto „zkušenost“ vezmeme vážně, znamená to konec onoho kdysi tak působivého karteziánského předsudku, že každá cogitatio má své cogitatum, tj. že je možno posuzovat (myslet) samostatně každou cogitatio cogitatum stejně samostatnou (a izolovanou) cogitatio cogitans. Tento předsudek se ovšem ukázal jako neobyčejně produktivní a nosný především v exaktních vědeckých disciplínách. Proto nemůže být prostě opuštěn a vyhozen na smetiště. Je třeba respektovat jeho relativní použitelnost v některých směrech či oborech. Jako metoda je za určitých okolností a s příslušnými výhradami nadále použitelný, ale předsudkem se stává tam, kde je chápán jako jediné oprávněný a ostatní přístupy či metody vylučující nebo alespoň degradující. To pak znamená, že musíme připustit filosofickou fascinaci obdobného typu, jaká zachvátila Evropu, přesněji evropské myslitele, již mnohokrát ve vztahu k tzv. racionálním postupům, pro nový typ filosofování, který bude respektovat skutečnost, že žádné cogitatio cogitans není ve své izolovanosti natolik jasné a zřetelné, jak si to karteziáni představovali.

(Písek, 010922-1.)